2024-66-RE

Causa 2024-66-RE

(Álvarez Rodríguez i Claverol Jiménez c/ RC Construccions, SLU i d'altres)

Número de registre 456-2024. Recurs d'empara

Sentència del 20 de gener del 2025

BOPA núm. 11, del 29 de gener del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 21 d'octubre del 2024, per la representació processal dels Srs. Manel Álvarez Rodríguez i Virgínia Claverol Jiménez, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 4 d'abril del 2022 i contra la sentència del 6 d'octubre del mateix any, dictats per la Secció Civil 3 de la Batllia, i, contra la sentència de l'1 d'octubre del 2024, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut amb igualtat d'armes, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com dels drets "*a la integritat física que protegeix el dret a la salut, i a la protecció contra les intromissions il·legítimes en la seva vida privada i familiar, així com a qualsevol altre que s'esmenti en el present escrit*", i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que declari que la Sala Civil ha de dictar una nova resolució sense la infracció dels drets vulnerats;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 14, 30, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 18 de novembre del 2024 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 3 de desembre del 2024, per l'administrador judicial de la suspensió de pagaments i arranjament judicial de la societat RC Construccions, SLU, en què manifesta que aquesta situació va ser decretada el proppassat 5 de novembre i que, per tant, els fets del recurs són aliens a l'objecte del seu encàrrec, per aquest motiu, considera que la seva intervenció no pot aportar cap informació rellevant en aquesta causa i manifesta que és més convenient restar al marge de la mateixa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 4 de desembre del 2024, pel Ministeri Fiscal;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 6 de desembre del 2024, per la representació processal del Sr. Efrem Gómez Jabalera;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 9 de desembre del 2024, per la representació processal del Sr. José Antonio Alcántara Tella;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Jean-Yves Caullet;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 25 de març del 2022, la representació processal dels Srs. Manel Álvarez Rodríguez i Virgínia Claverol Jiménez va formular una demanda de tutela sumària, en què sol·licitava la suspensió de l'obra que es realitzava en el pis contigu al seu habitatge i al mateix temps que s'acordés la realització dels treballs necessaris per treure la cola tòxica que s'hi havia aplicat en una de les seves parets.

1.2. El 4 d'abril del 2022, la Secció Civil 3 de la Batllia va admetre a tràmit la demanda de tutela

sumària, va donar trasllat de la demanda als demandats, però no va donar lloc a la mesura urgent de suspensió de l'obra.

1.3. El 6 d'octubre del 2022, la Secció Civil 3 de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual decidia desestimar íntegrament aquesta demanda i absoldre els defenents de tots els pediments efectuats pels demandants.

1.4. En virtut del recurs d'apel·lació presentat per la representació processal dels Srs. Manel Álvarez Rodríguez i Virgínia Claverol Jiménez, de l'examen de les proves presentades, de la realització d'un peritatge i de l'examen de dos recursos de reposició presentats pels recurrents, l'1 d'octubre del 2024, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que desestimava el recurs d'apel·lació i que confirmava íntegrament la decisió de la primera instància.

1.5. El 21 d'octubre del 2024, la representació processal dels Srs. Manel Álvarez Rodríguez i Virgínia Claverol Jiménez va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 4 d'abril del 2022 i contra la sentència del 6 d'octubre del mateix any, dictats per la Secció Civil 3 de la Batllia, i, contra la sentència de l'1 d'octubre del 2024, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut amb igualtat d'armes, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com dels drets "*a la integritat física que protegeix el dret a la salut, i a la protecció contra les intromissions il·legítimes en la seva vida privada i familiar, així com a qualsevol altre que s'esmenti en el present escrit*".

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- Els recurrents consideren que els terminis en els quals s'han resolt les decisions de primera i de segona instància han vulnerat el seu dret a un judici de durada raonable. En particular, exposen que s'han excedit àmpliament els terminis establerts al Codi de procediment civil relatius al procediment de tutela sumària.

- Addueixen que aquesta dilació indeguda ha fet que hagin estat exposats a emanacions tòxiques, motiu pel qual consideren que s'ha vulnerat el seu dret a la salut.

- També indiquen que es van veure obligats a marxar del seu habitatge, fet que vulnera els seus drets a la vida privada i familiar.

- Consideren que les decisions impugnades estan fonamentades en una valoració errònia de les proves i recorden que la seva proposta sobre la presència d'un especialista en la matèria a la vista oral va ser rebutjada, circumstància que segons el seu parer vulnera els seus drets a les garanties jurisdiccionals, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

- Per acabar, demanen al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que declari que la Sala Civil ha de dictar una nova resolució sense la infracció dels drets vulnerats.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- En primer lloc, la Sala Civil exposa la cronologia dels fets i analitza de manera acurada els elements tècnics de la prova.

- Conclou que si bé la realitat dels danys està constatada, aquests resulten d'una acció involuntària i que són temporals.

- També posa en relleu que la seva persistència té relació amb l'absència de ventilació de l'habitatge.

- En segon lloc, la Sala Civil recorda les condicions d'aplicació del procediment de tutela sumària, confirmada per la seva jurisprudència mateixa.

- I conclou que la situació denunciada no s'encabeix dins el marc d'aquest procediment, sinó dins del d'una acció negatòria.

- Per aquests motius, desestima el recurs d'apel·lació i confirma la decisió de la primera instància.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal s'oposa al recurs d'empara presentat pels recurrents, atès que no s'ha produït cap de les vulneracions al·legades.

- Respecte de la vulneració del dret a un judici de durada raonable, manifesta que no només s'ha d'analitzar si el procediment ha excedit els terminis legalment previstos, com afirmen els recurrents, sinó que també s'ha d'analitzar el conjunt de les actuacions per poder constatar l'existència d'una dilació indeguda.

- Després d'exposar amb detall els actes processals d'ambdues instàncies, conclou que la tramitació dels autes, amb la pràctica dels dictàmens pericials corresponents (i aportació de proves noves), així com les suspensions demanades per les parts (de mutu acord), han contribuït de manera directa a un retard, sense que aquest es pugui imputar als òrgans judicials. Per tant, considera que no s'ha vulnerat aquest dret.

- Pel que fa al dret a la salut, el qual s'hauria vist afectat per les obres realitzades en l'habitatge contigu al dels recurrents, recorda que es tracta d'un dret que no pot ser objecte d'un recurs d'empara directe, d'acord amb l'article 85 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

- Respecte del dret a la protecció contra les intromissions il·legítimes en la vida privada i familiar, el Ministeri Fiscal posa en relleu que els recurrents no acrediten, ni exposen de quina manera la tramitació dels autes iniciats i recorreguts a iniciativa pròpia, i havent optat per marxar del seu domicili durant 2 anys i mig, ha vulnerat aquesta protecció.

- Si bé és cert que els tribunals han desestimat les seves pretensions de manera motivada i prenent en consideració la seva actitud mateixa i/o responsabilitat, això no deriva en una intromissió il·legítima en la seva vida privada i familiar, sobretot quan la situació de fet va ser decidida pels recurrents mateixos. Per tant, aquest dret tampoc ha estat vulnerat.

- Pel que fa a la vulneració dels drets a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, el Ministeri Fiscal manifesta que les decisions impugnades exposen per quins motius consideren, d'una banda, que l'acció exercitada hauria d'haver estat l'acció negatòria -a la vista de la casuística d'autes, així com de l'interès final de l'acció-, i, d'altra banda, que de les proves practicades es conclou que hi va haver una deficiència de ventilació -contravenint les recomanacions reiterades- amb la finalitat de poder ostentar una major possibilitat probatòria en el marc dels autes d'instància.

- Per tant, no es pot retreure a aquestes decisions ser il·lògiques, arbitràries o absurdes, i, així doncs, tampoc s'han vulnerat els drets a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Per acabar, el Ministeri Fiscal demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara.

2.4. Argumentació del Sr. Efrem Gómez Jabalera

- Aquesta part posa de manifest que els recurrents al·leguen motius de fons de la causa que ja ha estat jutjada, aportant fins i tot indegudament noves proves davant aquest Tribunal.

- Recorda que el Tribunal Constitucional no és una tercera instància per efectuar una nova valoració de la causa; i, que els fets provats en autes no es poden discutir: la Sala Civil va concloure que no hi havia cap presència de toluè en l'habitatge dels recurrents després de dur a terme la pràctica de la prova pericial.

- Pel que fa als drets suposadament vulnerats: en primer terme, respecte dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut (amb igualtat d'armes), aquesta part addueix que els recurrents fonamenten aquesta vulneració en el fet que no es va admetre la declaració d'un especialista en la vista oral de la Sala Civil, però aquesta prova hagués hagut de ser aportada en primera instància d'acord amb les disposicions del Codi de procediment civil. Per tant, els recurrents no poden al·legar la vulneració de cap dels drets a la jurisdicció o a un procés degut amb igualtat d'armes.

- Pel que fa a la vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, aquesta part manifesta que les decisions impugnades argumenten àmpliament la desestimació de les pretensions dels recurrents; la Sala Civil exposa la finalitat del procediment de tutela sumària i cal constatar que els recurrents no han estat mai impedits d'ocupar la seva possessió. De fet, en l'acta de l'inspector del Departament d'Indústria de Govern es recomanava prendre mesures de ventilació i que no s'hi habités fins a la desaparició de l'aire contaminant.

- Si bé els recurrents han intentat mantenir la contaminació, ha quedat acreditat que no hi ha cap presència de toluè.

- D'això se'n deriva que les decisions impugnades estan degudament fonamentades en Dret i que, per tant, no s'ha vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Respecte del dret a un judici de durada raonable, considera que la durada total de la primera instància va ser aproximadament de 6 mesos (amb un reconeixement judicial *in situ*, una vista oral amb múltiples testimonis i múltiples informes pericials complexes en matèria bioquímica) i que la durada total de la segona va ser de 2 setmanes (amb dues vistes orals, tramitant recursos de reposició presentats pels recurrents, practicant la prova sol·licitada per la Sala Civil i escoltant el perit), per tant, aquesta durada global no pot ser qualificada d'excessiva a la vista de la complexitat de l'afer i del volum de les actuacions. Aquesta part considera que el procediment es va dur a terme amb rapidesa i degudament, sense que es pugui al·legar cap dilació indeguda, sinó tot el contrari.

- Finalment, pel que fa al dret a la salut i al dret a la protecció contra les intromissions il·legítimes en la vida privada i familiar, manifesta que no hi ha cap prova que acrediti lesions físiques o de salut relacionades amb els autes, ni s'ha impedit mai als recurrents ocupar el seu domicili.

- Per tots aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi íntegrament aquest recurs i que condemni els recurrents al pagament de les costes processals originades en seu constitucional.

2.5. Argumentació del Sr. José Antonio Alcántara Tella

- Aquesta part al·lega que allò que pretenen els recurrents és reobrir una nova "*alçada*" per debatre novament gran part de les qüestions que ja van ser resoltes pels tribunals ordinaris.

- Pel que fa a la vulneració del dret a un judici de durada raonable, aquesta part considera que si bé és cert que no es van arribar a respectar *stricto sensu* els terminis fixats pels articles 268 i següents del Codi de procediment civil, no es pot considerar que la tramitació del procediment en el seu conjunt fos excessiva.

- Després de detallar els actes processals d'ambdues instàncies, posa en relleu que els recurrents mateixos no van respectar els terminis quan la Batllia els va haver de requerir en dues ocasions per esmenar la seva demanda.

- També destaca que l'objecte del litigi era realment complex i que es van haver de realitzar proves pericials en primera i en segona instància.

- En definitiva, manifesta que no s'han produït les dilacions indegudes al·legades pels recurrents.

- Pel que fa a la vulneració del dret a la salut, aquesta part manifesta que el batlle va tenir una sensibilitat especial amb la situació en la qual es trobaven presumptament els recurrents.

- No obstant això, recorda que aquest dret no pot integrar, ni fonamentar un motiu de recurs d'empara, com així ho avala la jurisprudència del Tribunal Constitucional que cita a aquest efecte.

- Pel que fa a la vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, aquesta part també recorda la funció del Tribunal Constitucional en el marc d'un recurs d'empara, i si bé els recurrents manifesten que la Sala Civil no ha efectuat una correcta valoració de la prova, no correspon al Tribunal Constitucional analitzar novament totes les proves practicades (especialment les proves pericials) als efectes d'intentar convèncer-lo que la resolució no és adequada.

- Aquesta part considera que les decisions impugnades estan degudament motivades i raonades, tot valorant la prova practicada, sense que es pugui qualificar el seu raonament d'il·lògic o d'arbitrari.

- Per tots aquests motius demana al Tribunal Constitucional que desestimi el recurs d'empara presentat pels recurrents i que se'ls condemni al pagament de les costes processals, inclosos els

honoraris d'advocat i de procuradora.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El Tribunal Constitucional no és ni una tercera instància, ni un tribunal suprem, ni un tribunal de cassació.

3.2. L'examen dels fets i de les proves, així com la seva qualificació a la vista de les normes aplicables correspon a les jurisdiccions ordinàries, llevat que això condueixi a una resolució il·lògica, arbitrària, no raonable o que infringeixi els drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3.3. En aquest cas, tant la decisió de la primera instància, com la decisió de desestimació de l'apel·lació deriven d'una anàlisi acurada dels fets, de les proves i de la pericial i es fonamenten clarament en les disposicions del Codi de procediment civil relatives al procediment de tutela sumària, així com sobre la jurisprudència en la matèria.

3.4. Per tal de recolzar el seu recurs d'empara els recurrents exposen profusament que aquesta fonamentació no els convé, però no aconsegueixen demostrar que tingui un caràcter il·lògic, absurd o arbitrari.

3.5. Per consegüent, els arguments dels recurrents sobre una pretesa vulneració dels drets establerts a la Constitució relatius a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret no pot prosperar.

3.6. Pel que fa a la suposada vulneració del seu dret a la salut, abans de res, cal precisar que aquest dret, establert per l'article 30 de la Constitució, no pot ser evocat directament en el marc d'un recurs d'empara (veg. l'article 41 de la Constitució i l'article 85 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

3.7. Pel que fa al dret a la vida privada i familiar, convé recordar que l'article 14 de la Constitució

estableix que tothom té dret a ser protegit per les lleis contra les intromissions il·legítimes en aquests àmbits.

3.8. En aquesta causa, si bé els recurrents exposen que les decisions impugnades no són del seu grat, no exposen per quin motiu els procediments que han derivat en les decisions que impugnen o aquestes decisions per si mateixes han vulnerat la protecció deguda per les lleis.

3.9. En darrer lloc, cal examinar la dilació indeguda del procediment que segons el parer dels recurrents vulneraria el seu dret a un judici de durada raonable.

3.10. El Tribunal Constitucional ha establert en aquesta matèria una jurisprudència clara i a hores d'ara ben coneguda, d'acord amb la qual la valoració de la durada ha de fer-se en funció de la complexitat del cas, de l'acció de la justícia i de l'actitud de les parts.

3.11. Examinant la causa que ens ocupa, si bé els terminis formalment previstos pel procediment de tutela sumària no han estat respectats, convé examinar el cas més enllà del seu aspecte formal i d'acord amb els criteris jurisprudencials esmentats.

3.12. En primer terme, la caracterització de la situació tècnica que va necessitar diverses intervencions i peritatges i la consideració dels arguments de les diverses parts constitueixen sens dubte dos elements afegits de complexitat.

3.13. En segon terme, la successió dels actes processals, tant en primera instància, com en segona, no permet imputar el retard a una inacció dels òrgans judicials.

3.14. En tercer terme, els terminis atorgats als demandants en primera instància per precisar la seva demanda, les demandes dels recurrents relatives en particular a dues reposicions o a dues suspensions sol·licitades per les parts i acordades de mutu acord, no poden ser ignorats en el recompte de la durada global del procediment.

3.15. Els recurrents posen èmfasi en les conseqüències de la durada del termini formal previst en el procediment de tutela sumària respecte de la seva salut i de la seva vida privada i familiar, però aquest breu termini està previst pels casos que corresponen a aquest procediment urgent, tanmateix, aquest no és el supòsit de les decisions impugnades que estan fonamentades en Dret i

que no poden ser qualificades d'il·lògiques, d'absurdes o d'arbitràries.

3.16. En un cas com aquest relativament complex tècnicament que necessita una consideració de l'argumentació de nombroses parts i una activitat judicial aprofundida, no es pot considerar que s'hagi vulnerat el dret a un judici de durada raonable pel simple fet que s'hagi optat per un procediment d'urgència amb uns terminis específicament breus quan el procediment resulta finalment inadequat.

3.17. Per acabar, aquest Tribunal estima necessari recordar que els recurrents continuen tenint l'opció d'acudir a un procediment ordinari per demanar el reconeixement i la reparació dels danys que al·leguen.

3.18. Cal concloure, doncs, que les decisions impugnades no han vulnerat els drets constitucionals al·legats pels recurrents, i, per tant, el seu recurs d'empara ha de ser desestimat íntegrament.

3.19. La desestimació del recurs comporta la condemna en costes dels recurrents en seu constitucional (article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Manel Álvarez Rodríguez i Virgínia Claverol Jiménez contra l'aute del 4 d'abril del 2022 i contra la sentència del 6 d'octubre del mateix any, dictats per la Secció Civil 3 de la Batllia, i, contra la sentència de l'1 d'octubre del 2024, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Declarar que no s'ha produït la vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut amb igualtat d'armes, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3. Imposar als recurrents les costes processals derivades de la desestimació del seu recurs.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal dels recurrents, a la representació processal de la societat RC Construccions, SLU, a la representació processal del Sr. Efrem Gómez Jabalera, a la representació processal del Sr. José Antonio Alcántara Tella, al president de la Batllia, al Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 20 de gener del 2025.

Joan Manel Abril Campoy — President

Pere Pastor Vilanova — Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela — Magistrat

Jean-Yves Caullet — Magistrat